

Riktlinje för God ekonomisk hushållning i Falkenbergs kommunkoncern

<u>Diarienummer</u> KS 2025/272	<u>Fastställd av</u> Kommunfullmäktige	<u>Datum för fastställande</u> 2013-09-17
<u>Dokumenttyp</u> Policy	<u>Dokument gäller för</u> Kommunens nämnder, kommunstyrelse och helägda kommunala bolag	<u>Giltighetstid</u> Tills vidare
<u>Revideringsansvarig</u> Kommunfullmäktige	<u>Revideringsintervall</u> Vart fjärde år eller vid behov	<u>Reviderat datum</u> 2026-03-31
<u>Dokumentansvarig (funktion)</u> Ekonomichef	<u>Uppföljningsansvarig</u> Respektive nämnd, kommunstyrelse och helägda kommunala bolag	<u>Uppföljning</u> Sker löpande

Innehåll

1. SYFTE	3
2. KOPPLING TILL LAGSTIFTNING OCH ANDRA STYRDOKUMENT.	3
3. RIKTLINJE FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING	5
3.1 Viktiga utgångspunkter för god ekonomisk hushållning	5
3.1.1. Generationsperspektiv	5
3.1.2. Koncernperspektiv	5
3.1.3. Politisk viljeinriktning, vision och övergripande mål	5
3.1.4. Omvärlds- och riskanalys	5
3.1.5. Flerårsbedömning och långsiktigt ekonomiskt perspektiv	5
3.1.6. Investeringsstyrning	6
3.2 Övergripande mål för verksamhet och ekonomi	7
3.3 Finansiella mål	7
3.3.1 Resultatmål	7
3.3.2 Soliditetsmål	8
3.3.3 Budgetföljsamhet och prognossäkerhet	8
3.3.4 Helägda kommunala bolag, avkastningskrav och soliditetsmål	8
3.4 Reservering av medel till resultatreserv (RER)	9
3.5 Resultatutjämningsreserv (RUR)	9
4. DEFINITIONER OCH AVGRÄNSNINGAR	9
5. ANSVAR OCH UPPFÖLJNING	10

1. Syfte

Den övergripande styrmodellen antas i särskilt styrdokument och innehåller både kommunens vision och den långsiktiga målbilden för kommunens utveckling som helhet.

Denna riktlinje syftar till att definiera och förtydliga innebörden av god ekonomisk hushållning (GEH) inom kommunen och i delar även för Falkenbergs kommunkoncern. Lagstiftarens intention är att riktlinjen ska utformas utifrån det läge man befinner sig i som kommun tillsammans med det läge man vill finna sig i över en längre tidsperiod. Riktlinjen fastställer de långsiktiga principerna och perspektiven som ska vägleda i ekonomistyrning och säkerställa en hållbar och ansvarsfull förvaltning av de offentliga resurserna. Riktlinjen behöver därför innehålla finansiella mål. Vidare beskrivs i riktlinjen innebörd och regler för resultatreserven (RER) som gäller från 2024 samt regler för användning av resultatutjämningsreserv (RUR), som avvecklas fram till år 2033.

- Riktlinjen ska klargöra Falkenbergs definition av begreppet ”god ekonomisk hushållning” utifrån ett nuläge och en långsiktig analys av kommande år.
- Riktlinjen ska tydliggöra viktiga utgångspunkter och förutsättningar för att uppnå god ekonomisk hushållning över tid i enlighet med kommunallagens krav (2017:725, kap 11).
- Riktlinjen ska tillsammans med analys och den årliga budgeten fungera som ett stöd för uppföljning och utvärdering av beslutade mål för god ekonomisk hushållning i delårsrapport och årsredovisning.
- Riktlinjen ska därutöver enlighet med kommunallagens krav (2017:725, kap 11 § 1 beskriva hur kommunen ska hantera resultatreserven (RER) från och med 2024 samt avveckling av resultatutjämningsreserven (RUR) fram till år 2033.

2. Koppling till lagstiftning och andra styrdokument.

Riktlinjen är förenlig med gällande lagstiftning och styrdokument. I kommunallagen, (KL) (2017:725, kap 11) finns ett regelverk för hur kommuner ska sköta sin ekonomiska förvaltning. Där anges att man ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet oavsett om den bedrivs i förvaltning eller i annan juridisk form (KL 10 kap. 2–6 §§) samt att mål och riktlinjer för ekonomi och verksamhet som har betydelse för god ekonomisk hushållning ska beslutas i fullmäktige. Riktlinjerna ska ha ett långsiktigt, perspektiv och tydliggöra kommunens tolkning av god ekonomisk hushållning baserat på sina egna förutsättningar. Det ska också framgå hur kommunen når god ekonomisk hushållning.

Vidare framgår i lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) (2018:597, kap 11) att förvaltningsberättelsen i delårs- och årsredovisningen ska innehålla en utvärdering av om målen och riktlinjerna för god ekonomisk hushållning har uppnåtts och följts.

I lagändringarna från och med 2024 ställs också krav på att budgeten ska innehålla en redogörelse för ekonomin i de kommunala koncernföretagen för perioden. Av detta skäl ska kommunfullmäktiges budgethandling anpassas i strukturen.

Från och med räkenskapsåret 2024 gäller också ändringar i kommunallagens kapitel 11 § 14 där en ny resultatreserv ersätter nuvarande resultatutjämningsreserv. Falkenbergs principer för detta framgår i denna riktlinje.

Enligt Falkenbergs kommuns interna hierarki för lokala styrdokument klassificeras denna typ av dokument som en policy. Dokumentet har dock benämnts riktlinje för att tydligare knyta an till kommunallagen och dess definition av styrdokument.

Bland de dokument som har en stark koppling finns:

- a) Styrmodell för Falkenbergs kommun
- b) Riktlinje för Falkenbergs kommuns resursfördelningsmodell
- c) Policy för hantering av över- och underskott
- d) Policy för investeringsprocessen
- e) Ägardirektiv

3. Riktlinje för god ekonomisk hushållning

All styrning i Falkenbergs kommun ska utgå från visionen – Vi växer för en hållbar framtid. För att förtydliga och konkretisera de politiska ambitionerna har kommunfullmäktige beslutat om övergripande mål. Målen är långsiktiga och ska styra för en utveckling mot kommunens vision.

3.1 Viktiga utgångspunkter för god ekonomisk hushållning

Avsnittet behandlar ett antal viktiga utgångspunkter som syftar till att skickliggöra och öka förståelsen för vad kommunen menar med god ekonomisk hushållning.

3.1.1. Generationsperspektiv

God ekonomisk hushållning innebär en ekonomi i balans samt en välfungerande planering, uppföljning och utvärdering av både verksamhet och ekonomi, där varje generation tar ansvar för sina beslut och på så sätt skapa utrymme och förutsättningar för framtida generationers utmaningar. För att upprätthålla en god hushållning måste det finnas en balans mellan mål, resurser och kvalitet i verksamheten över tid.

3.1.2. Koncernperspektiv

Koncernnytta innebär att nämnder och bolag ska bidra till kommunfullmäktiges vision och övergripande mål. Koncernen ska sträva efter att samordna resurser för att stärka helheten och effektiviteten samt följa gemensamma styrdokument. Koncernnytta innebär också att nämnder och bolag i sina beslut ska ta hänsyn till vad som är bäst för kommunkoncernen som helhet.

3.1.3. Politisk viljeinriktning, vision och övergripande mål

Politisk viljeinriktning, vision och mål utgör en viktig utgångspunkt för nämnders och bolags verksamhetsplanering.

3.1.4. Omvärlds- och riskanalys

Omvärlds- och riskanalys är viktig och ska systematiskt genomföras med viss periodicitet i kommunkoncernen då den bidrar till att tidigt se utvecklingstendenser och ge stöd för beslut. Den viktigaste utgångspunkten för god ekonomisk hushållning är att kommunkoncernen systematiskt tar hänsyn till de demografiska förändringarna i sin planering och att man arbetar strategiskt med ekonomistyrningen för att säkerställa att resurserna används på bästa sätt, både idag och i framtiden. Den långsiktiga prognosen över kommunens demografiska utveckling innebär att verksamheter kräver mer eller mindre resurser över tid i takt med att befolkningen förändras.

3.1.5. Flerårsbedömning och långsiktigt ekonomiskt perspektiv

För att ge vägledning i politiska prioriteringar ska kommunen årligen ta fram en årlig flerårsbedömning av kommunens ekonomiska utveckling som stöd för beslut av direktiv, anvisningar och planeringsramar. Bedömningen ska i relevanta delar belysa

kommunkoncernens finansiella förutsättningar (såsom låneramar och skuldutveckling), medan bolagens detaljerade mål och uppföljning hanteras i respektive ägardirektiv och bolagsrapportering.

Över tid är analys av kassaflödet i den löpande driftverksamheten, investeringsverksamheten och finansieringsverksamheten viktig att följa och bedöma. Flerårsbedömningen ska också visa hur kommunens finansiella nyckeltal och mål utvecklas.

Kommunkoncernen har under ett antal år byggt upp en hög räntebärande skuld. I dialoger och i budgetprocesser kommuniceras fortsatta behov som innebär höga investeringsnivåer och därmed ökad nyupplåning och en växande räntebärande skuld. För att balansera skuldökningstakten behöver organisationen anpassa investeringsnivåerna till de medel som genereras från den löpande verksamheten så att en större andel av investeringarna kan finansieras med egna medel.

Som en del av denna styrning har politiken beslutat att införa låneramar för både kommunen och dess helägda bolag via bolagens budgetdirektiv och kommunens budgetförutsättningar. I denna riktlinje behandlas för närvarande endast Falkenbergs kommuns finansiella mål. De helägda kommunala bolagens finansiella mål fastställs i respektive ägardirektiv och består i dagsläget av avkastningskrav och soliditetsmål.

Ägardirektiven revideras i samband med ny mandatperiod eller vid behov. När ägardirektiven har reviderats ska denna riktlinje kompletteras med bolagens finansiella mål, för att ge kommunen en samlad överblick över både kommunens och bolagens finansiella förutsättningar. Syftet är att säkerställa hållbara och långsiktigt väl avvägda finansiella mål som tillsammans bidrar till god ekonomisk hushållning.

3.1.6. Investeringsstyrning

Investeringsnivån har stor påverkan på kommunkoncernens långsiktiga ekonomiska handlingsutrymme. De höga investeringsnivåerna kopplade till befolkningstillväxt, exploatering och reinvesteringsbehov har lett till ökad upplåning och högre avskrivningar. För att dämpa skuldökningen behöver investeringsnivåerna över tid anpassas till de medel som genereras i den löpande verksamheten.

Investeringsstyrningen ska därför utgå från följande principer:

- Prioritera reinvesteringar och underhåll av befintliga anläggningar.
- Nyinvesteringar ska vara värdeskapande genom ökad kapacitet, effektivitet eller förbättrad måluppfyllelse.
- Ökad andel egen finansiering eftersträvas över tid genom ett stabilt resultat.
- Upplåning ska ske inom beslutade låneramar.
- Investeringsbeslut ska beakta effekter på framtida drift, avskrivningar och finansieringsbehov.

Syftet är att säkerställa långsiktigt hållbara investeringsnivåer som bidrar till god ekonomisk hushållning.

3.2 Övergripande mål för verksamhet och ekonomi

Kommunfullmäktiges tre övergripande mål

- Utbildning och omsorg av hög kvalitet
- Föredöme inom hållbarhet och trygghet
- Sveriges bästa näringslivskommun

Kommunens vision och övergripande mål pekar ut den gemensamma långsiktiga målbilden och är styrande för kommunens utveckling som helhet.

För att nå god ekonomisk hushållning följs målen upp i delårs- och årsredovisningen. Som stöd har kommunfullmäktige antaget målindikatorer och tillsammans med resultat från andra relevanta nyckeltal och analyser görs en sammanvägd bedömning. Därtill ska de finansiella målen i såväl kommun som helägda dotterbolag vara uppfyllda.

3.3 Finansiella mål

Politiskt beslutade finansiella mål är en viktig utgångspunkt för nämnders och helägda bolags verksamhetsplanering. För att långsiktigt uppnå god ekonomisk hushållning har Falkenbergs kommun (tre) finansiella mål för kommunen - ett resultatmål, ett soliditetsmål samt ett mål gällande budgetföljsamhet och prognossäkerhet.

Resultatmålen bidrar till att kommunen kan delfinansiera sina investeringar. Soliditetsmål säkerställer betalningsförmågan och handlingsutrymmet på lång sikt. En budget i balans är en förutsättning för att kommunen ska kunna leva upp till kraven om god ekonomisk hushållning och prognossäkerheten är viktig för att skapa medvetenhet och framförhållning.

Bolagens finansiella mål fastställs i respektive ägardirektiv. Det är viktigt att bolagen över tid når sina mål, inte minst utifrån ett finansieringsperspektiv.

3.3.1 Resultatmål

För en kommun som ökar i befolkning blir investeringsnivåerna högre och därför behöver det ekonomiska resultat vara på en högre nivå än för kommuner som inte har tillväxt. Ett uppfyllt resultatmål är viktigt eftersom dessa medel används som finansiering av nya investeringar och/eller amortering på räntebärande lån. Årliga goda resultat tryggar ett långsiktigt politiskt handlingsutrymme, möjliggör för satsningar och säkerställer utveckling och tillväxt över tid.

Årets resultatandel i Falkenbergs kommun ska årligen minst vara 2 % av skatter, utjämning och generella statsbidrag.

3.3.2 Soliditetsmål

Falkenbergs kommunkoncern ska över tid redovisa ett positivt kassaflöde från den löpande verksamheten i syfte att finansiera investeringsutgifterna och upprätthålla det egna kapitalet i nivå med den totala balansslutningen. Den finansiella stabiliteten styrs genom soliditetsmålet. Måttet visar hur mycket av tillgångarna som finansierats via eget kapital och därmed betalningsförmågan på långsikt. En hög soliditet betyder indirekt en lägre skuldsättningsgrad, vilket innebär en lägre exponering för fluktuationer i räntenivåer samt större framtida handlingsfrihet.

Soliditeten ska vara minst 30 procent för Falkenbergs kommun.

Soliditetsmålen för de helägda kommunala bolagen återfinns i respektive bolags ägardirektiv. När ägardirektiven har reviderats ska riktlinjen kompletteras med bolagens soliditetsmål.

3.3.3 Budgetföljsamhet och prognossäkerhet

En budget i balans är en förutsättning för att kommunen ska kunna leva upp till kraven om god ekonomisk hushållning. Budgetföljsamheten mäts genom att jämföra verksamheternas budgetavvikelse vid årets slut med verksamheternas budgeterade resultat. Från 2026 mäts detta även vid uppföljningarna i tertial 1 och delårsbokslutet genom att jämföra prognos mot årsbudget. På så sätt kan nämnder och bolag tidigt identifiera avvikelser och vidta åtgärder vid väsentliga prognosunderskott.

Prognossäkerhet är viktigt för att tidigt identifiera avvikelser och på så sätt skapa medvetenhet och framförhållning. Prognossäkerheten mäts genom att budgetavvikelsen vid årets slut som mest ska avvika med 1 procent jämfört med prognosavvikelsen vid delårsbokslutet. Från 2026 mäts detta även vid uppföljningen i delårsbokslutet och innebär att prognosavvikelsen vid delårsbokslutet som mest ska avvika med 1 procent jämfört med prognos vid tertial 1.

Från 2026 gäller detta finansiella mål även för kommunens helägda bolag.

3.3.4 Helägda kommunala bolag, avkastningskrav och soliditetsmål

De helägda kommunala bolagens finansiella mål fastställs i respektive ägardirektiv och består i dagsläget av avkastningskrav och soliditetsmål. Ägardirektiven revideras i samband med ny mandatperiod eller vid behov. När ägardirektiven har reviderats ska denna riktlinje kompletteras med bolagens finansiella mål, för att ge kommunen en samlad överblick över både kommunens och bolagens finansiella förutsättningar. Syftet är att säkerställa hållbara och långsiktigt väl avvägda finansiella mål som tillsammans bidrar till god ekonomisk hushållning.

3.4 Reservering av medel till resultatreserv (RER)

Falkenbergs kommun reserverar medel i enlighet med 14 kap. 11 § i kommunallagen. En ny resultatreserv (RER) ersätter fr o m 2024 nuvarande resultatutjämningsreserv (RUR). I årsredovisningen är det obligatoriskt att redovisa en balanskravsutredning med det så kallade balanskravsresultatet tydligt uppställt. I den uppställningen ska även förändringar av (RER) inkluderas i de fall disponering eller reservering gjorts samt (RUR) i de fall disponering gjorts. Som en följd av ovan förändring i lagen från och med 2024 avvecklas resultatutjämningsreserven (RUR). Ingen ny reservering får göras, men kvarstående medel får tas i anspråk till år 2033.

Reserverade medel får högst uppgå till fem procent av summan av skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag. Reservering av medel kan göras i samband med årsbokslut om inte taket för resultatreserven är nådd. Reservering per räkenskapsår får göras med ett maximalt belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger:

- en procent av summan av skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag eller
- om kommunen har ett negativt eget kapital, två procent av summan av skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.

I Falkenbergs kommun får resultatreserven användas för att hantera oförutsedda händelser, såsom vikande skatteunderlag eller kostnadsökningar som är av tillfällig karaktär. Resultatreserven kan också användas till vissa särskilda, planerade kostnader ett enskilt år, exempelvis till följd av nödvändig omstrukturering av verksamhet för att på sikt nå en god ekonomisk hushållning. I budgetbeslut för kommande år ska kommunfullmäktige aktivt fatta beslut om användning av resultatreserven. Vid behov kan beslutet revideras i samband med beslut om årsredovisning. Beslut kan aldrig fattas om större ianspråktagande än vad som sammantaget finns reserverat i resultatreserven. Om medel från resultatreserven har använts ska det i förvaltningsberättelsen framgå vad medlen använts till och varför i enlighet med bestämmelserna i Lagen om kommunal bokföring och redovisning (2018:597).

3.5 Resultatutjämningsreserv (RUR)

Genom de ändringar som infördes i lagen från och med 2024 avvecklas RUR. Ingen ny reservering får göras, men kvarstående medel får tas i anspråk till år 2033. Om medel från RUR har använts ska det i förvaltningsberättelsen framgå vad medlen använts till och varför.

4. Definitioner och avgränsningar

De styrdokument som nämns i kapitel 2 återges inte i denna riktlinje.

5. Ansvar och uppföljning

Kommunfullmäktige har det övergripande ansvaret för denna riktlinje. Respektive nämnd och helägt kommunalt bolag ansvarar, inom sitt verksamhetsområde, för riktlinjens efterlevnad. Kommunstyrelseförvaltningens ekonomiavdelning ansvarar för att denna riktlinje hålls uppdaterad och att informationen når alla berörda.